

Overweging Pasen 2015 vragen, geen antwoorden?

Lezingen: Jesaja 25, 6-9; Kolossenzen 3, 1-4; Johannes 20, 1-18

Vandaag wil ik u vertellen
van graf en van trouw,
van dood en van leven.

Maar niet in de gebruikelijke zin als begrippen die tegenover elkaar staan, die elkaar wellicht uitsluiten. Maar veeleer als begrippen die in elkaars verlengde liggen, meer nog, elkaar oproepen.

Daarmee vertel ik iets ongehoords en toch zo oud in de geschiedenis van ons geloof en van degenen van wie we het geloof hebben ontvangen. We mogen immers niet vergeten dat we geënt zijn op de geloofsstam van het messiaanse Israel. Niet het staatkundige Israel. Dat is een andere entiteit. Daarom moeten we ons voor het verstaan van Jezus en van de tekenen en verhalen waarvan zijn leerlingen zich bedienen om de gebeurtenissen rond Jezus te begrijpen, oriënteren op de traditie waarin Jezus is opgegroeid.

In het verhaal van Johannes worden we geconfronteerd met een leeg graf. Wat doeken, maar geen lichaam.

Dit beeld roept onmiddellijk van alles op.

Het lege graf is als het ware een open keel, een open mond, een open wond wellicht.

En zwijgend, maar overluid stelt het een aantal vragen.

Waar is het lichaam? Wat is ermee gebeurd? Waarom alleen de doeken? Waar is Hij zelf? Wat betekent dit allemaal?

Het is niet zo moeilijk die vragen te herkennen. Het zijn onze eigen vragen.

Wanneer we iemand verliezen en begraven, lijkt het alsof we naar een graf kijken; en wat zien we dan? Een kist, een bloem, wat aarde, een deel van een lint, deze of gene van de omstanders; eigenlijk zien we niet zoveel.

In feite zijn wij, in het gemis en de leegte, zelf een open graf vol vragen waaruit het lichaam is verdwenen van onze geliefde, ons kind, onze zus, ons moeder, onze.....

De vragen zijn dringender en indringender naarmate de dood meer als voortijdig, onrechtvaardig en onaanvaardbaar wordt beleefd.

Laten we niet denken dat die vragen op een gemakkelijke manier beantwoord kunnen worden, ook niet wanneer je gelooft.

De ongerijmdheid van de dood met betrekking tot wat we verwachten van het leven, geeft aanleiding tot serieuze vragen.

Waarom sterft een jongen van ons in Mali? Waarom een Ukraiener door een Ukraiener?

Een Palestijns kind door een Israëlitische soldaat? Waarom sterft een moslim door de hand van een christen? Een Syrische christen door de hand van een extremist?

Sommigen leefden als burens bij elkaar. En dan verandert het klimaat. Onbegrijpelijk.

Meer nabij hebben we onze eigen vragen. Ik hoef maar om mij heen te kijken en ik zie ze.

Het is een schrale troost, maar een troost niettemin, dat we met deze vragen niet alleen staan. Het zijn de vragen van onze buurvrouw en achterbuurman. Kijk maar even....

Het is in de pijn van ons leven en in het gelaat van de dood dat we Pasen vieren. Pasen is een koppig volgehouden geloof. Pasen is een ritueel/gelovig en theologisch antwoord op het lege graf. Op de vragen die daar gesteld worden. Een heilzaam antwoord ook op ons eigen lege graf. Ook al zullen we misschien niet altijd en meteen dit antwoord opnemen.

Gelovigen die voor ons leefden, deden dat ook niet.

Ik geef een paar citaten van de psalmen, voor mijzelf en voor die mij voorgingen in het geloof, vertrouwensteksten bij uitstek.

Psalm 88, 11-13

Verricht u soms wonderen bij doden? Staan schimmen soms op om u te loven? Wordt in het graf over uw liefde gesproken? Of van uw trouw in dat oord van verderf? Ervaart men uw wondermacht daar in dat duister? Uw rechtvaardigheid in dat land van vergeten?

Psalm 30, 10

Wat is uw winst als ik zwijgen moet en neerdaal in het graf? Zal wat tot stof is vergaan u eren? Zal dat uw trouw verkondigen?

Wat zou het antwoord op deze vragen kunnen zijn?

Ik denk dat u het zelf al invult.

De naam van de Eeuwige moet voortleven, hoe zou een dode dat kunnen doen? Bovendien: hoe zou de Eeuwige, die trouw houdt, het maaksel van zijn handen in de steek kunnen laten? En ook, hoe zou de Levende iets anders kunnen zijn dan een God van levenden?

De vragen van de psalmteksten dragen het antwoord in zich.

Alle vragen die de psalmist stelt, alle vragen die we zelf stellen, zijn onder het aspect van ons geloof weliswaar moeilijke vragen, maar ook retorische vragen, dat wil zeggen: vragen die het antwoord al geven.

En het antwoord is duidelijk. NEE, degene die ons in het leven heeft geroepen, zal ons niet prijsgeven aan het dodenrijk.

De Levende zelf vraagt om levenden die zijn naam bezingen. Wat zou de Levende zijn, wanneer Hij een Levende temidden van doden zou zijn?

Mooie, vrome, theologische praat zult u wellicht zeggen. Misschien.

Honderden generaties hebben hetzelfde antwoord gegeven: En Toch. En Eens. En Nu al.

Al vanaf Gods belofte zijn we bevrijde mensen, verlost mensen, door hoop getekende mensen, mensen die bedoeld zijn om leven te hebben en wel in overvloed.

Waren we in staat ons verdriet, ons lijden en onze dood aan die belofte van God toe te vertrouwen, hoe zouden wij leven!

We zouden leven in vertrouwen en in vreugde. Ondanks alles. En dit ondanks-alles is veel.

Het lege graf is geen klip en klaar antwoord. Het is een vraag die een antwoord in zich draagt.

Juist de leegte, juist het zwijgen van God, zou je kunnen zeggen, werpt ons terug op ons zelf, maar is tegelijkertijd een teken van zijn trouw. De vraag die in de stilte klinkt en die naar de aanwezigheid van de Eeuwige vraagt, roept deze aanwezigheid ook op.

De leegte geeft aan dat hij trouw houdt aan zijn getrouwen en dat Hij zijn geliefde mens bergt in zijn leven dat geen begin en geen einde kent.

Zeker is dat de dood een realiteit is in ons leven. Het is er zelfs het kenmerk van. Maar het waarmerk van ons leven en de waarborg worden niet aangetroffen in ons eigen leven, maar zij worden ontvangen van en geschonken door Degene die aan de oorsprong van ons bestaan staat en aan de horizon ons wacht. Christus is verrezen en als eerste van de zijnen opgestaan ten leven. De Eeuwige, de Levende, geprezen zijn heilige Naam. Amen.